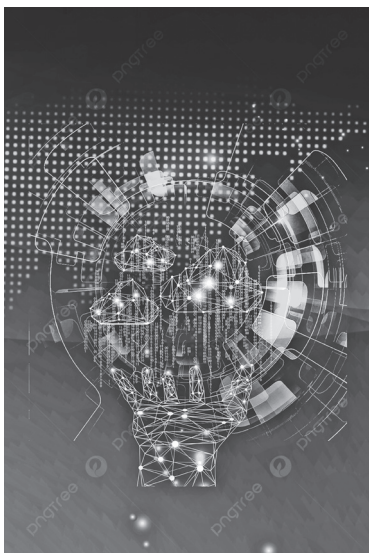

Gazdasági tendenciák és jogi kihívások a 21. században, 3.

Forrás:

https://pngtree.com/freebackground/business-blue-technology-internet-big-data-data_964340.html

Készült a Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kara
Üzleti Jogi Intézetében.

Intézetvezető:
Gellén Klára
egyetemi tanár

Gazdasági tendenciák és jogi kihívások a 21. században, 3.

*Szerkesztette:
Gellén Klára*

Iurisperitus Kiadó
Szeged, 2022

Lectiones Iuridicae

Sorozatszerkesztő:

Balogh Elemér

egyetemi tanár

© Árvai Gergő, 2022

© Barna András, 2022

© Bobvos Pál, 2022

© Cseh Tibor András, 2022

© Farkas Csamangó Erika, 2022

© Gellén Klára, 2022

© Gyenge Balázs, 2022

© Hegyes Péter István, 2022

© Herczeg Ágnes, 2022

© Horváth Gergely, 2022

© Kampler Béla, 2022

© Kókai-Kunné Szabó Ágnes, 2022

© Molnár Szabolcs, 2022

© Németh Gabriella, 2022

© Pánovics Attila, 2022

© Szurovecz Zoltán, 2022

© Varga Dóra, 2022

Műszaki szerkesztő:

Kovács Ildikó

Felelős kiadó:

Görög Márta dékán, a Pólay Elemér Alapítvány kuratóriumának elnöke

Készült az Innovariant Kft.-ben

Felelős vezető: Drágán György

ISSN 2062-5588

ISBN 978-615-6268-29-7

TARTALOM

Gellén Klára: Előszó.	7
----------------------------	---

I. AGRÁRJOG

Árvai Gergő: Az osztatlan közös földtulajdon felszámolására irányuló jogalkotói törekvések	11
Bobvos Pál: A földre vonatkozó egybefoglalt vételár alkalmazhatóságának kiterjesztése.	23
Cseh Tibor András – Kókai-Kunné Szabó Ágnes: Az új uniós agrárpolitika kihívásai és az innovációs stratégia	35

II. KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS ENERGIAJOG

Molnár Szabolcs: A körforgásos gazdaság, avagy a kiút a válságból?	47
Farkas Csamangó Erika: Kutatások a (zöld) hidrogén szabályozási környezetében ...	65
Pánovics Attila: Az éghajlatváltozással kapcsolatos szempontok integrálása az európai zöld megállapodás végrehajtása során	71
Szurovecz Zoltán: Zajártalom elleni védelem helye az alapjogok rendszerében	83

III. ÉLELMISZERJOG

Hegyes Péter István: A bázishely szerepe a food truck vendéglátásban.	95
Horváth Gergely: Az élelmiszerbiztonság és az elővigyázatosság összefüggései ...	109

IV. KOMMUNIKÁCIÓ ÉS DIGITALIZÁCIÓ

Gellén Klára: A televíziós reklámtól az online kereskedelmi kommunikációig – az uniós médiapolitika reklámszabályozásának nyomában.	125
Németh Gabriella: Az internetes kommunikáció kihívásai a jogbiztonság magánjogi dimenziójában	139

V. PÉNZÜGYI JOG

Barna András Péter: Az uniós szabadságok és a tagállami szuverenitás kapcsolata a hitelintézeti fióktelepek szabályozása kapcsán.	149
Gyenge Balázs: Adózás a XXI. század hajnalán – a digitális korszak kezdete	163
Herczeg Ágnes: Kutatás, fejlesztés és innováció a közpénzek hatékony elköltése tükrében	187
Kamplér Béla: Néhány gondolat a 2015-től lehetővé tett települési adóztatásról ...	199
Varga Dóra: A digitális szolgáltatások adóztatásának elméleti és gyakorlati kihívásai	213

AZ UNIÓS SZABADSÁGOK ÉS A TAGÁLLAMI SZUVERENITÁS KAPCSOLATA A HITELINTÉZETI FIÓKTELEPEK SZABÁLYOZÁSA KAPCSÁN

A külföldi székhelyű vállalkozások hitelintézeti fióktelepei az Unió és az egyes tagállamok pénzügy piacának aktív és meghatározó, határokon átnyúló szereplői. Az, hogy ezek a hitelintézeti formák az alapítóval egy jogi személynek minősülnek-e, érdemes részletes vizsgálat alá vetni.

Kiindulópontként a vonatkozó hazai szabályozás szolgálhat, az alapján azonban nem állapítható meg, hogy a hitelintézeti fióktelepek tagállami, uniós, vagy mindkettő szintjén együttesen, egymást kiegészítve kerülnek-e szabályozásra. Az Ftv.¹ szerint a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepei létesítésének, működtetésének, megszüntetésének általános feltételeit és szabályait ez a törvény szabályozza. Az, hogy a külföldi székhelyű vállalkozások erre miként jogosultak, rájuk milyen speciális szabályok vonatkoznak, a törvényből nem derül ki.

Jelen tanulmányban azt vizsgálom, hogy az Uniós és tagállami szabályozás miként viszonyulnak egymáshoz, milyen tartalommal bírnak, disszonancia vagy koherencia van-e az Uniós és a tagállami, illetve az egyes tagállami szabályozások között, megvalósul-e az egyensúly az uniós szabadságok és tagállami szuverenitás között.

1. Az Uniós szabályozás

1.1. Alapelvi szintű és precedenseken alapuló szabályozás

Az Unió vonatkozó szerződéseit és irányelveit vizsgálva megállapítható, hogy a hitelintézeti fióktelepek kapcsán az Unió az alapelveket és az alapvető rendelkezéseket határozza meg, melyek kiegészülve a tagállami rendelkezésekkel alkotnak egy komplex szabályrendszert.

„Az Európai Unió joganyagát tekintve egységes társasági jogi rendszer, európai társasági jog nem létezik. A globalizált gazdaságban az Európai Közösségen belül is nagymértékben tetten érhető a gazdasági társaságok országhatárokon átnyúló tevékenysége, melynek jogi szabályozása egyre bonyolultabb. Az Európai Unió bővülésével a sok eltérő gazdasági fejlettségű területen egyre komplikáltabb az egységes piac megteremtését szolgáló kooperáció,

¹ 1997. évi CXXXII. törvény a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviseléseiről

és társasági jogi szempontból egyre távolibb az egységes – de a nemzeti sajátosságokhoz is igazodó – jogi modellek kidolgozása. Az integrációs gazdaságpolitika lényeges szegmense a társasági jog közösségi szintű harmonizációja, valamint szupranacionális társasági jogi jogintézmények kialakítása.

Az Európai Közösség alapidokumentumaiban a gazdasági társaságokkal kapcsolatos kétirányú reguláció fedezhető fel: a társaságalapítás szabadságát deklaráló rendelkezések és a társasági jogi jogharmonizáció alapjait képező cikkelyek.²²

A jogi személyek, beleértve a társaságok letelepedésére vonatkozó, legfontosabb irányadó rendelkezéseket az EUMSZ 49. és 54. cikkei jelentik. A 49. cikk értelmében tilos minden olyan intézkedés, amely valamely tagállam állampolgárainak egy másik tagállam területén történő szabad letelepedését korlátozná. A korlátozás tilalma az olyan eljárásokra is kiterjed, melyek egy adott tagállam azon állampolgárait gátolják meg képviseletek, fióktelepek, vagy leányvállalatok alapításában, akik egy másik tagállamban telepedtek le. A 49. cikk előírja továbbá, hogy a letelepedés szabadsága magában foglalja a gazdasági tevékenység önálló vállalkozóként történő megkezdésére és folytatására vonatkozó jogot, valamint vállalkozások, társaságok alapításához és ezek irányításához való jogot is. A letelepedés szabadsága a tagállamok állampolgárait illeti meg, az alapszabadságnak pedig a letelepedés országának joga által a saját állampolgáraitra előírt feltételek szerint kell megvalósulnia. A Szerződés 54. cikke értelmében a természetes személyek letelepedési szabadságára vonatkozó normákat kell alkalmazni a társaságok tekintetében is. A 49. cikk tartalmát a társaságokra alkalmazva egyértelműen kiderül, hogy a társaságokat is megilleti az a jog, hogy társaságot, fióktelepet, vagy ügynökséget létesítsenek a közösség bármely tagállamában. Ez az úgynevezett másodlagos letelepedési jog, amikor az anyatársaság székhelye, központi igazgatása változatlan marad, tevékenységét azonban újabb gazdasági egységek alapításával egészíti ki.³

„A gazdasági társaságok négyes szabadságát megjelenítő letelepedés jogához kapcsolódik többek között a Segers-ügy (C-79/85)⁴, a Commerzbank ügy (C-330/91)⁵, a Factortame (II) ügy (C-221/89)⁶, a Dailly Mail ügy (C-81/87)⁷, a Sevic Systems ügy (C-411/03⁸), az innoventif Limited ügy (C-453/04)⁹ és az ITS Reisen ügy (C-347/04)¹⁰; a következőképpen:

- a) az EK-Szerződés alapján egy társaság igazgatóját nem lehet kizárni a nemzeti betegbiztosítási járadékrendszerből csak arra alapítva, hogy az adott társaság más

²² AUER Ádám – BAKOS Kitti – BUZÁSI Barnabás – FARKAS Csaba – NÓTÁRI Tamás – PAPP Tekla: *Társasági jog*. Lectum Kiadó Szeged, 2011. p. 608.

³ KOKOLY Zsolt: *A joghatóság megállapításának kritériumai az uniós médiaszabályozásban*. Doktori értekezés, PTE ÁJK DI, Pécs, 2014. <https://ajk.pte.hu/sites/ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/kokoly-zsolt/kokoly-zsolt-vedes-ertekezés.pdf> (2022.02.10.).

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61985CJ0079> (2022.02.10.).

⁵ https://eur-lex.europa.eu/search.html?SUBDOM_INIT=ALL_ALL&DTS_SUBDOM=ALL_ALL&DTS_DOM=ALL&DN=61991C%3F0330&lang=hu&type=advanced&qid=1643978626716 (2022.02.10.).

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61989CJ0221> (2022.02.10.).

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61987CJ0081> (2022.02.10.).

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62003CJ0411> (2022.02.10.).

⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62004CJ0453_SUM&from=EL (2022.02.10.).

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62004CJ0347> (2022.02.10.).

- tagállamban lett alapítva és ott van székhelye is, bár ott nem végez üzletszerű gazdasági tevékenységet (Segers ügy);
- b) a közösségi jog nem jogosítja fel a valamely tagállam jogszabályai szerint bejegyzett társaságot – melynek bejegyzett székhelye abban az államban is van –, hogy központi irányítási és ellenőrzési funkcióit egy másik tagállamba helyezze át (Daily Mail ügy);
 - c) a közösségi jog rendelkezéseivel ellentétes, ha valamely tagállam egy halászhajójának nemzeti nyilvántartásba való felvételének feltételéül szabja – többek között –, hogy a vízijármű használatára jogosultak az adott tagállamban bejegyzett azon társaságok legyenek, amelyek részvényeinek legalább 75%-a az adott tagállam állampolgárainak, vagy társaságainak a tulajdonában van, valamint a társaság igazgatóinak 75%-a az ilyen tagállam állampolgára (Factortame II. ügy);
 - d) a Közösség meg kívánja előzni a tagállamok olyan jogalkotását, amely adójogi szempontból egy adott tagállamban honos társaság számára más tagállamban kedvezményt nyújtana (diszkriminatív egy tagállamban a honos és a nem honos társaságok között adójogi kedvezmény alapján különböztetni) (Commerzbank ügy);
 - e) az EK-Szerződéssel ellentétes az, ha egy tagállamban egy társaság végelszámolás nélküli megszűnésével és vagyonának, mint egésznek egy másik társaságra történő átszállásával zajló egyesülés tagállami cégjegyzékbe bejegyzését megtagadják, ha valamelyik egyesülő társaság székhelye egy másik tagállamban van, holott az ilyen bejegyzés lehetséges, amennyiben mindkét egyesülő társaság székhelye az első tagállamban van (Sevic Systems ügy);
 - f) nem áll összhangban az EK-szerződéssel az a tagállami szabályozás, amely korlátozza egy anyavállalat más tagállamban letelepedett leányvállalatban fennálló részesedésének értékvesztéséből származó társasági veszteség adózás szempontjából történő levonhatóságát (ITS Reisen ügy);
 - g) nem jelentheti a letelepedés szabadságának korlátozását az, ha egy másik tagállam szabályozásának megfelelően létrejött társaság fióktelepét a letelepedés szerinti állam szabályozásának betartására kényszerítik, mivel ez a letelepedés szabadságának gyakorlását nem tiltja, nem zavarja, nem teszi azt kevésbé vonzóvá (Innoventif Limited ügy);”¹¹

Azon álláspont, amely szerint az EUMSZ 49. és 54. cikkének kollíziós jogi tartalma van, a Centros, az Überseering és az Inspire Art ügyekből indul ki. Ezekben az ítéletekben az Európai Bíróság – néhány szűk kivételtől eltekintve – kizárta a fogadó tagállam korlátozó rendelkezéseinek alkalmazását a székhelyét oda áthelyező vagy fióktelepet ott létesítő, valamely más tagállamban alapított társaságokra nézve. Az Überseering-ítéletben az Európai Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy „amennyiben az adott tagállam jogszabályai alapján létrehozott és a létesítő okirat szerinti székhelyével e tagállamban rendelkező társaság más tagállamban letelepedési szabadságával él, ez utóbbi tagállamot arra kötelezi, hogy tartsa tiszteletben a létesítés szerinti állam joga alapján e társaságnak biztosított jogképességet és perképességet.” A Centros és Inspire Art ügyekből az a következtetés vonható le, hogy egy másik tagállamban fióktelepet létrehozó társaságra a

¹¹ AUER et al. 2011. pp. 609–610.

társaság bejegyzési helye államának joga alkalmazandó, a fogadó tagállam nem támaszthat többletkövetelményeket.¹²

A társasági jogi jogalkotást szolgálja az EK-Szerződés 29. cikke is, de nem közösségi szinten, hanem tagállamok közötti nemzetközi szerződések révén. E vonatkozásban az alábbiakat rögzíti a hivatkozott rendelkezés: a tagállamok – amennyiben szükséges – tárgyalásokat folytatnak egymással annak érdekében, hogy a területükön honos társaságok számára biztosítsák a kölcsönös elismerést, a jogi személyiség megtartását egyik tagállamból a másikba történő székhelyáthelyezéskor, valamint az egyes tagállamok joga szerinti társaságok fúziójának lehetőségét. Ezen előírás révén a közösségi jogalkotás a másodlagos letelepedés mellett az elsődleges letelepedés jogi hátterét kívánta megalapozni. Ezzel kapcsolatban lásd: Daily Mail ügy (C-81/87), Centros ügy (C-212/97)¹³, Überseering ügy (C-208/00)¹⁴, az Inspire Art ügy (C-167/01)¹⁵, a Cartesio ügy (C-210/06)¹⁶ és a Vale ügy (C-378/10)¹⁷.

1.2. Tényleges szabályozás a vonatkozó irányelvek alapján

A fenti alapvető szabadságok, alapelvek és precedensek fényében világossá válik, hogy az elsődleges és másodlagos letelepedés szabadságával élve az egyes tagállamok vállalkozásai más tagállamban az adott tagállami társaságokkal szemben támasztott azonos feltételrendszer mellett fióktelepet alapíthatnak.

Az, hogy pontosan mi minősül fióktelepnek, az Unió is meghatározza az 575/2013/EU rendelet¹⁸ 4. cikke (1) bekezdése 17. pontjában: „fióktelep: olyan üzletviteli hely, amely jogilag nem önálló részét képezi egy intézménynek, és amely közvetlenül bonyolítja az intézményi tevékenység szerves részét képező ügyleteket vagy az ügyletek egy részét;”

A fogalom meghatározásán túlmenően az Unió szabályozás a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről részletes szabályokat állapít meg a fióktelepek alapítása kapcsán.¹⁹

A pénzügyi eszközök piacairól szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv lehetővé teszi a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságai által en-

¹² SZABADOS Tamás: „A jogi személyek személyes joga”. In: Jakab András – Fekete Balázs (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Nemzetközi magánjog rovat, rovatszerkesztő: Szabó Sarolta) http://real.mtak.hu/83271/1/a_jogi_szemelyek_szemelyes_joga_u.pdf (2022.02.07.).

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A61997CJ0212> (2022.02.10.).

¹⁴ <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=hu&jur=C,T,F&num=C-208/00&td=ALL> (2022.02.10.).

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62001CJ0167> (2022.02.10.).

¹⁶ <https://kuria-birosag.hu/hu/eu/c-21006-sz-ugy> (2022.02.10.).

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:62010CA0378> (2022.02.10.).

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex%3A32013R0575> (2022.02.07.).

¹⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2013/36/EU Irányelve (2013. június 26.) a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

gedélyezett és e hatóságok által felügyelt befektetési vállalkozások számára fióktelepek létrehozását és a szabad szolgáltatásnyújtást más tagállamokban.

Fontos, hogy a fogadó tagállamok (melyben a fióktelep alapításra kerül) nem írnak elő engedélyezési, illetve dotációs tőkére²⁰ vonatkozó követelményeket más tagállamban engedélyezett hitelintézetek fióktelepei részére. Az a hitelintézet, amely egy másik tagállam területén kíván fióktelepet létesíteni, köteles bejelenteni ezt a szándékát a székhelye szerinti tagállam illetékes hatóságainak. A tagállamok minden hitelintézettől, amely egy másik tagállamban fióktelepet kíván létesíteni, megkövetelik, hogy a bejelentési kötelezettségének teljesítése során valamennyi alábbi információt bocsássa rendelkezésre:

- a) a tagállam, amelynek területén fióktelep létesítését tervezi,
- b) üzleti terv, amely többek között tartalmazza a folytatni kívánt tevékenység típusokat és a fióktelep szervezeti felépítését,
- c) az a cím a fogadó tagállamban, ahonnan a dokumentumok beszerezhetők,
- d) a fióktelep vezetéséért felelős személyek neve.

Amennyiben a folytatni kívánt tevékenységeket figyelembe véve a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságainak nincs okuk kételkedni a hitelintézet adminisztratív felépítésének és pénzügyi helyzetének megfelelőségében, az említett információk kézhezvételétől számított három hónapon belül közlik azokat a fogadó tagállam illetékes hatóságaival, és ennek megfelelően tájékoztatják a hitelintézetet.

Mielőtt a hitelintézet fióktelepe megkezdi tevékenységét, a fogadó tagállam illetékes hatóságai az említett információk kézhezvételétől számított két hónapon belül, felkészülnek a hitelintézet felügyeletére, és szükség esetén megnevezik azokat a feltételeket, amelyeket a szóban forgó tevékenységek folytatása során a fogadó tagállamban a közjó érdekében be kell tartani. A fogadó tagállam illetékes hatóságaitól származó értesítés kézhezvételekor, vagy abban az esetben, ha az előírt határidő anélkül telik le, hogy ilyen értesítés érkezett volna, a fióktelep létrehozható, és megkezdheti tevékenységét.

A fogadó tagállamok illetékes hatóságai előírhatják, hogy minden hitelintézet, amely a területükön fiókteleppel rendelkezik, rendszeresen adatszolgáltatást teljesítsen a fogadó tagállamban folytatott tevékenységeiről. Abban az esetben, ha az információkból ez következik, a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságai haladéktalanul megtesznek minden szükséges intézkedést annak biztosítása érdekében, hogy az érintett hitelintézet megszüntesse a meg nem felelés okait, illetve intézkedéseket hozzon a meg nem felelés kockázatának elkerülésére. Ezekről az intézkedésekről a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságai haladéktalanul értesítik a fogadó tagállam illetékes hatóságait.

Ha a fogadó tagállam illetékes hatóságai feltételezik, hogy a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságai nem teljesítették vagy nem fogják teljesíteni a kötelezettségeiket, az ügyet az EBH²¹ elé utalhatják, amelynek a vonatkozó részletes szabályok alapján kell 24 órán belül határozatot kell e kérdésben hoznia.

²⁰ A Hpt. meghatározása szerint: a fióktelep létesítéséhez és működéséhez a létesítő által tartósan, korlátlanul, tehermentesen a fióktelep szabad rendelkezésére bocsátott tőke; lásd részletesen: <https://alk.mnb.hu/data/cms2103192/penz178.pdf> (2022.02.07.).

²¹ Európai Bankhatóság, https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/eba_hu (2022.02.15.).

A fogadó tagállamok gondoskodnak arról, hogy amennyiben egy másik tagállamban engedélyezett intézmény fióktelepen keresztül folytat tevékenységet, a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságai a fogadó tagállam illetékes hatóságainak tájékoztatását követően maguk elvégezhesék, vagy az általuk erre a célra kijelölt személyek közvetítésével végrehajthatassák meghatározott információk helyszíni ellenőrzését és a fióktelepek vizsgálatát. A fogadó tagállam illetékes hatóságai hatáskörrel rendelkeznek az intézmények fióktelepei által a területükön végzett tevékenységek eseti alapú ellenőrzésének és vizsgálatának lefolytatására és a fiókteleptől annak tevékenységeire vonatkozó, valamint felügyeleti célú információk bekérésére, amennyiben azt a fogadó tagállam pénzügyi rendszerének stabilitása szempontjából lényegesnek ítélik. Az ellenőrzés és vizsgálat elvégzése előtt a fogadó tagállam illetékes hatóságai konzultációt folytatnak a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságaival. Az ellenőrzést és vizsgálatot követően a fogadó tagállam illetékes hatóságai továbbítják a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságainak azokat az információkat és megállapításokat, amelyek az intézmény kockázatértékelése vagy a fogadó tagállamban a pénzügyi rendszer stabilitása szempontjából lényegesek. A székhely szerinti tagállam illetékes hatóságai kellően figyelembe veszik ezt az információt és ezeket a megállapításokat a felügyeleti vizsgálati programjuk meghatározásakor, tekintettel a fogadó tagállamban a pénzügyi rendszer stabilitására is. A fióktelepek helyszíni ellenőrzését és vizsgálatát annak a tagállamnak a joga szerint kell elvégezni, amelyben az ellenőrzést vagy a vizsgálatot végzik.

2. A fióktelepekre vonatkozó hazai szabályozás

A vizsgálódásom kiindulópontja az, hogy uniós letelepedési szabadság alapján egy külföldi vállalkozás az Unió másik tagállamában tevékenységet folytathat, melynek egyik formája a fióktelep alapítása. A fióktelep alapítója jogi személy, azonban az Unió és ezzel megegyező módon a hazai szabályozás is kimondja, hogy maga a fióktelep nem önálló jogi személy. A hazai jogalkotó álláspontom szerint akként foglalt állást, hogy a külföldi vállalkozás Magyarországon csak akkor tud vállalkozási tevékenységet folytatni fióktelepe útján, ha azt jogképességgel ruházza fel. Ennek hiányában a törvény által megengedett fióktelepi forma kiüresedne, nem lenne alkalmas az általa rendelt célra. Egyes szerzők azon az állásponton vannak, hogy helytelen a fióktelepet jogképességgel felruházni, hiszen az nem minősül jogalanynak és jogi személynek.

Az Ftv. mint a vonatkozó alapvető hazai jogszabály rendelkezéseit vizsgálva az az álláspontom, hogy a jogalkotó nem kívánt egy önálló jogalanyt létrehozni, azt jogi személyiséggel felruházni és jogképessé tenni. A jogalkotó motivációja szerintem az volt, hogy a fióktelepet az alapító szervezetének részeként tekinti oly módon, hogy mivel az alapító jogi személy, ezért az általa alapított fióktelep, mint szervezetének része is quasi jogi személy. Ez nem felruházza jogképességgel a fióktelepet, csupán megállapítja, hogy a külföldi vállalkozás (mely jogi személy) a Magyarországon nyilvántartásba vett fióktelepe, illetve fióktelepei útján belföldön a törvény rendelkezései szerint vállalkozási tevékenység végzésére jogosult; ennek során a fióktelep tevékenységével összefüggésben – ha törvény másképp nem rendelkezik – a fióktelep jár el a hatóságokkal és harmadik személyekkel szemben fennálló jogviszonyokban, valamint a külföldi vállalkozás más fióktelepeivel

fennálló kapcsolatokban. Arról van szó tehát egy külföldi jogi személy jár el egy szervezeti egysége útján. A szervezeti egység tehát önállóan nem minősül jogi személynek, azonban a külföldi alapító jogi személyisége rá is átszáll, benne is meg fog jelenni, hiszen az uniós részben taglaltak szerint a jogi személy nem is veszítheti el jogi személyiségét egy másik tagállamba történő elsődleges vagy másodlagos letelepedés kapcsán. A törvény megfogalmazása szerint a fióktelep jogképes, cégneve alatt a külföldi vállalkozás javára jogokat szerezhet és a külföldi vállalkozás terhére kötelezettségeket vállalhat, így különösen vagyont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető. Így a jogalkotó azt állapítja meg, hogy mivel a jogi személy eleve jogokat szerezhet és a külföldi vállalkozás terhére kötelezettségeket vállalhat, így különösen vagyont szerezhet, szerződést köthet, pert indíthat és perelhető, azt a fióktelep cégneve alatt is megteheti. Abban az esetben, ha a jogalkotó nem ruházta volna fel jogképességgel a fióktelepet, akkor pont a külföldi vállalkozás jogi személyiségét korlátozná.

E tekintetben az uniós szabályozás általános jelleggel azt várja el, hogy valamely tagállam joga által jogszerűen megalapított és nyilvántartásba vett jogi személy vállalkozás a fogadó tagállamban is megőrizhesse jogi személyiségét. Ezen túlmenően a fióktelep alapításának, működésének és megszűnésének részletszabályait a tagállami szuverenítésre bízta. Tekintettel arra, hogy a külföldi vállalkozás a jogi személyiségét ez esetben nem önállóan, hanem azt fióktelepe útján gyakorolja, így a hazai jogalkotói megoldás megfelel az uniós elvárásoknak.

A Ctv.²² vonatkozik a fióktelepekre is, ezért és az Ftv. rendelkezései szerint a fióktelepet, mint önálló cégformát cégjegyzékbe be kell jegyezni a Ctv. rendelkezései szerint, melynek kapcsán érdemes megvizsgálni, hogy melyek azok a különbségek, mely a gazdasági társaságok és fióktelepek cégjegyzékbe bejegyzett adatai között mutatkoznak.

A cégjegyzék adatai között a Ctv. II. szám alatt jegyzett Cégformától függő adatok tartalmazzák a fióktelepek specifikumjait az alábbiak szerint:

- a) a külföldi vállalkozás adatai: e körben meg kell határozni a külföldi vállalkozás nevét és cégformáját, továbbá azonosítóját, illetve, mivel külföldi vállalkozásról van szó, így annak kézbesítési megbízottját.
- b) a külföldi vállalkozás cégjegyzékét (nyilvántartását) vezető bíróság, illetve hatóság adatait: az adott bíróság vagy hatóság nevét és székhelyét.
- c) a külföldi vállalkozás képviselőjére jogosult személy vagy szerv adatai: magán-személy esetén az adott személy nevét, külföldi lakását, illetve tartózkodási helyét és annak kézbesítési megbízottját.

Amellett azonban, hogy a külföldi vállalkozás a fióktelepének létesítése és működtetése során a belföldi székhelyű gazdálkodó szervezetekkel azonos elbánásban részesül, az Ftv. bizonyos szempontból korlátozza, korlátozhatja a fióktelep működését, hiszen rögzíti, hogy a közrend, a közbiztonság, a közegészségügy, a pénzügyi rendszer stabilitása, valamint a hitelezők, betétesek, befektetők és biztosítottak másképpen nem érvényesíthető, jogos érdekei védelmében, valamint a külföldi vállalkozás fióktelepe és a belföldi székhelyű gazdálkodó szervezet fióktelepe közötti jogi és technikai különbségek miatt indokolt körben és mértékben eltérő szabályozást állapíthat meg.

²² 2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról.

Erre pontosan a külföldi vállalkozás magyarországi fióktelepének speciális státusza miatt van szükség. A fióktelep működése teljes mértékben összefonódik az anyavállalat működésével, gazdálkodásával, és habár a fióktelep és az anyavállalat is a rá vonatkozó jogszabályokat betartva, az engedélyeiknek megfelelően kell, hogy működjön, mégis nyereségszerzésre törekednek, így a jogalkotónak lehetőséget kellett arra biztosítani, hogy megfelelő érdek alapján további előírásokat lehessen alkalmazni.

A fióktelepre vonatkozó speciális rendelkezésként az Ftv. akként rendelkezik, hogy a külföldi vállalkozás folyamatosan köteles biztosítani a fióktelep működéséhez, a tartozások kiegyenlítéséhez szükséges vagyont. A külföldi székhelyű vállalkozás és a fióktelep ennek megfelelően egyetemlegesen és korlátlanul felel a fióktelep tevékenysége során keletkezett tartozásokért.

A fióktelep vállalkozási tevékenységére, belföldi piaci magatartására a belföldi székhelyű vállalkozásokra vonatkozó szabályok irányadók, ezen túlmenően pedig az Ftv. részletesen bemutatja a fióktelepek alapítása, működése és megszűnése kapcsán alkalmazandó speciális szabályokat. Ez választ ad arra, hogy az Unió szabályozás által meghatározott keret a hazai szabályozás által kerül kitöltésre és a kettő együtt ad egy átfogó, mindenre kiterjedő, komplex szabályozást.

Az Ftv. fent hivatkozott rendelkezései egyértelműen rávilágítanak arra, hogy a külföldi vállalkozás magyarországi fióktelepe a hazai gazdálkodó szervezetekkel azonos elbírálás és nagyrészt megegyező szabályozás alá esik, a különbözőség csupán a fióktelep speciális jogi státuszából és önálló cégforma jellegéből ered.

Ezen túlmenően, habár a hitelintézeti fióktelep alapításáról a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatósága értesíti a fogadó tagállam felügyeletét, a fogadó tagállam adja meg a szükséges engedélyeket a Hpt. rendelkezései szerint, hogy a hitelintézeti fióktelep jogszerű tevékenységet folytathasson. E tekintetben tehát a fióktelepnek mind a székhely szerinti, mind a fogadó tagállam felügyeleti elvárásainak meg kell felelnie. Abban az esetben, ha az anyavállalat és az ahhoz kapcsolódó fióktelep valamely Unió elvárásnak már megfelel (pl. az Európai Bankhatóság) iránymutatásai, akkor annak csak akkor kell a fogadó tagállamban is külön eleget tenni, ha a fogadó tagállam joga az implementáció kapcsán szigorúbb követelményeket fogalmazott meg.

Az Európai Unióhoz való csatlakozással Magyarországon is hatályba léptek a belső piac akadálymentes működését biztosító közösségi jogszabályok. Ezek a valamennyi EGT-államban székhellyel rendelkező hitelintézet számára biztosítják az ún. Egységes Európai Útlevelet²³, amely alapján az EGT-államban székhellyel rendelkező hitelintézet külön engedély nélkül végezheti a másik tagállam területén is azokat a kölcsönös elismerés hatálya alá tartozó pénzügyi és befektetési szolgáltatási tevékenységeket, amelyekre nézve az adott hitelintézet a székhely országának felügyeleti hatóságától engedélyt kapott.

A fióktelepet létrehozó hitelintézet – amelynek a fióktelep is szerves részét képezi – prudenciális felügyelete, beleértve azoknak a tevékenységeknek a felügyeletét, amelyek végzésére a hitelintézet engedéllyel rendelkezik, a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságainak felelőssége. Így a tagállami hitelintézet magyarországi fióktelepének működésére (például szervezeti és működési szabályok, belső ellenőrzés) is elsősorban a hitelintézet székhelye szerinti ország jogszabályait kell alkalmazni, a hitelintézetekről és a pénzügyi

²³ <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/passporting-and-supervision-branches> (2022.02.15.).

vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.), illetőleg egyéb pénzügyi tárgyú jogszabály előírásait csak abban az esetben, ha a Hpt. illetőleg egyéb jogszabály kifejezetten így rendelkezik.

Az MNB, mint a fogadó tagállam felügyeleti hatóságának kötelezettsége, hogy a székhely szerinti tagállam illetékes hatóságaival együttműködve felügyelje a hitelintézeti fióktelep likviditását. Az MNB, mint a fogadó tagállam felügyeleti hatósága előírhatja, hogy a más tagállamokból származó hitelintézetek fióktelepei bocsássák rendelkezésre ugyanazokat az információkat, mint amelyeket a likviditás felügyelése céljából a nemzeti hitelintézetektől igényelnek (az egyenlő elbánás elve alapján). Az MNB vizsgálja továbbá, hogy a fióktelep betartja-e a fogyasztóvédelmi, valamint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozását megelőző és megakadályozó rendelkezéseket a hazai jogszabályok alapján. Ezen túlmenően a hazai felügyelet álláspontja szerint a fióktelepnek adatszolgáltatásai és bejelentési kötelezettsége áll fent többek között kiszervezés, felhőszolgáltatás igénybevétele, adatvédelem, Általános Szerződési Feltételek, Üzletszabályzat, Panaszkezelési szabályzat kapcsán.²⁴

A fogadó ország felügyeleti hatóságának hatásköre tehát elsősorban a piac stabilitásának ellenőrzésére (legfőképpen a likviditás szempontjából) és az ügyfelek érdekeinek megőrzésére terjed ki, a fióktelep működésének prudenciális felügyelete a székhely szerinti ország hatóságának feladata. Az MNB álláspontja szerint ugyanezt a gyakorlatot alakították ki az EU-hoz már korábban csatlakozott országok felügyeletei is. Ezt erősíti meg továbbá az is, hogy az EU tagország intézménye újabb engedély nélkül, bejelentési eljárást követően hozhat létre fióktelepet más tagállamban.

Másik EGT-államban székhellyel rendelkező pénzügyi intézmény magyarországi fióktelepe esetében a székhely szerinti EGT-állam illetékes felügyeleti hatóságának megbízásából a felügyeletet az MNB is elláthatja. Az ellenőrzést a másik EGT-államban engedéllyel rendelkező pénzügyi intézmény fióktelepe esetében a magyarországi hatályos jogszabályok figyelembevételével szükséges lefolytatni. (Hpt. 199. § (1) bekezdése)

Amennyiben a fióktelep megsérti – vagy bizonyíthatóan fennáll annak a veszélye, hogy megsérti – a Magyarországon hatályos előírásokat, vagy az MNB hiányosságot észlel a fióktelep működésében, akkor arról első lépésben – a Hpt. 199. § (3) bekezdése alapján – az MNB tájékoztatja a székhely szerinti állam illetékes felügyeleti hatóságát.

Ha ezt követően a székhely szerinti állam illetékes felügyeleti hatósága nem teszi meg a szükséges intézkedéseket az észlelt szabálysértés megszüntetése érdekében, akkor az MNB az Európai Bankhatósághoz fordulhat.

Az MNB közvetlenül is intézkedhet abban az esetben, ha úgy ítéli meg, hogy a szabálysértéses helyzet fennállása súlyosan veszélyezteti a pénzügyi rendszer stabilitását, illetve az ügyfelek érdekeit. Az MNB tájékoztatja az érintett EGT-állam illetékes felügyeleti hatóságát az általa hozott intézkedésről vagy kivételes intézkedésről, valamint annak indokáról. Az intézkedéseket vagy kivételes intézkedéseket meg kell szüntetni, ha

- a) a székhely szerinti EGT-állam olyan reorganizációs intézkedést fogad el, amely kezeli a szabálysértést,

²⁴ Fióktelep működésére, valamint a fióktelepek útján, illetve határon átnyúló szolgáltatás keretében Magyarország területén végzett tevékenység felügyeletére, bejelentési és adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére vonatkozó szabályok <https://www.mnb.hu/letoltes/3-penzpiaci-fioktelepek-mukodese.pdf> (2022.02.01.).

- b) a jogsértés megszűnik, és nem indokolt az intézkedés vagy kivételes intézkedés további fenntartása.

Ha a másik EGT-állam illetékes felügyeleti hatósága a fenti tájékoztatást követő egy hónapon belül nem teszi meg a szükséges intézkedéseket, vagy a másik EGT-állam illetékes felügyeleti hatósága által megtett lépések ellenére változatlanul fennáll a szabályellenes helyzet, valamint az ügyfelek érdekeinek veszélyeztetése, az MNB

- a) a szabályellenes helyzet megszüntetése érdekében a másik EGT-állam illetékes felügyeleti hatóságának tájékoztatását követően közvetlenül is intézkedhet, amelyről az intézkedés megtételét követően haladéktalanul tájékoztatja az Európai Bankhatóságot (EBH),
- b) az európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság) létrehozásáról, a 716/2009/EK határozat módosításáról és a 2009/78/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. november 24-i 1093/2010/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 19. cikke alapján az EBH-hoz fordulhat. (Hpt. 199/A. §)

3. A fióktelepek tagállami szabályozása az osztrák és német példán keresztül

Tekintettel arra, hogy nem lenne elég reprezentatív annak bemutatása, hogy a magyar fióktelepi szabályozás hogyan viszonyul az alapvető Uniói szabályokhoz, ezért indokoltnak találtam legalább két másik tagállami szabályozást is görcső alá venni, és azokat egymással, és a magyar szabályozással is összevetni.

3.1. Az osztrák szabályozás

A fióktelep osztrák definíciójaként a következő szolgálhat: A székhelytől térben, de jogilag nem elkülönülő, gazdaságilag független szervezeti egység, amely a külvilág felé önálló irányítást igényel, és nem csak átmeneti időszakra kell tervezni.

A fióktelepnek az osztrák jogszabályok alapján nincs önálló jogképessége; csak a központi iroda kinyújtott karjának tekinthető. A fióktelep nem szerződéses partner és ellenérdekű fél az eljárásokban, hanem mindig a külföldi jogi személy az, amely azonban a fióktelep cégneve alatt perelhető. A fióktelepek bejegyzése a cégjegyzékbe kötelező, azonban csak deklaratív jellegű.

A fióktelep cégneve alapvetően megegyezik a központi iroda cégnevével, többnyire „fióktelep” kiegészítéssel, azonban eltérhet a központi iroda cégnevétől is, de ekkor a fióktelepre utaló kiegészítéssel kell rendelkeznie.

Az Ausztriában alapított fióktelepekre vonatkozóan nincs minimális tőkekövetelmény. Fizetéseképtelenségi eljárások vonatkozásában, a fióktelep törésre kerül, ha az alapító jogi személye megszűnik, vagy nincs több rendelkezésre álló vagyon, és a tevékenység megszűnt, ellenkező esetben a belföldi felszámoláshoz hasonló külön felszámolási eljárás szükséges.

A fióktelep fogalmát az osztrák társasági jog nem határozza meg (vö. Legfelsőbb Bíróság, 2018. június 12., 5 Ob 71/18d).²⁵ A jelenleg kialakult felfogás szerint a társasági jogi értelemben vett fióktelep a társaságnak a központi irodától térben elkülönülő része, amelyben tartósan és önállóan kötődik az üzlet, és amely rendelkezik a szükséges vagyonnal, illetve szervezettel és személyzettel (beleértve a saját menedzsmentjét is). A fióktelepre jellemző, hogy jogilag a központi iroda vezetésétől függ, ugyanakkor (korlátozott) szervezeti függetlenséggel rendelkezik. Mivel a fióktelep a társaság része, önálló jogképességgel nem rendelkezik. A jogi személy az egész vállalatért felelős személy. Mivel a fióktelep jogi személyiséggel nem rendelkezik, perben nem lehet fél; a perben részt vevő fél a fióktelep alapítója (lásd még VwGH 2015. december 14., Ra 2015/11/0083, ARD 6489/6/2016, amelyben megtagadták egy külföldi cég bejegyzett fióktelepének jogi személyiségét).²⁶

A fióktelep nem jogképes szervezet, tehát nem lehet a jogok és kötelezettségek viselője, nem lehet szerződő fél (és ezért például nem lehet bejegyezni az ingatlan-nyilvántartásba), és nem válhat önmagától fizetésképtelenné. A szerződéses partner tehát mindig maga a külföldi társaság, amely a fióktelepen keresztül jár el.²⁷

3.2. A német szabályozás

A fióktelep nem különálló jogi személy az anyavállalattól. Jogi és szervezeti szempontból az anyavállalat része, és e tekintetben az anyavállalat joga alá tartozik. Ha a fióktelepet külföldi társaság alapítja, belső alapszabálya a társasági szerződésen és a vonatkozó külföldi jogon alapul. Annak ellenére, hogy szervezetileg az anyavállalattól függ, önállóan vesz részt az üzleti tranzakciókban (gazdasági önállósággal rendelkezik). A fióktelep és ügyfelei közötti jogviszonyok a német jog hatálya alá tartoznak. A német jog vonatkozik a fióktelep németországi jogi kezelésére is (különösen a nyilvántartásba való bejegyzésre).

A HGB²⁸ (Kereskedelmi Törvénykönyv) 13. §-a megfogalmazása alapján a fióktelep a fő ügyviteli helytől térben elkülönülő fióktelep, amely a társaság további, hosszú távú központjaként jön létre, és amelyet be kell vezetni a cégjegyzékbe.

A fióktelep tipikus jellemzői a német jog szabályozása alapján:

- a fióktelepet úgy kell megszervezni, hogy az önálló üzleti ügyletekben való részvételt lehessen biztosítani, azaz tovább működhessen, ha a központi iroda (anyavállalat) már nem elérhető,
- olyan üzletet folytat, ami az egész cégre jellemző (fő tevékenysége nagyrészt megegyezik az anyavállalatával),

²⁵ https://www.ris.bka.gv.at/JudikaturRechtssaetze.wxe?Abfrage=Vwgh&Dokumentnummer=JWT_2020020095_20200716L00 (2022.02.05.).

²⁶ https://lesen.lexisnexis.at/news/verantwortliche-beauftragte-bei-zweigniederlassung-zustaendige-b/ard/aktuelles/2020/42/inat_news_029804.html (2022.02.02.).

²⁷ <https://www.kmu-center.at/zweigniederlassung-oder-tochtergesellschaft/> (2022.02.02.).

²⁸ Handelsgesetzbuch, <https://www.gesetze-im-internet.de/hgb/> (2022.02.02.).

- a fióktelepnek bizonyos fokú függetlenséggel kell rendelkeznie abban az értelemben, hogy saját vezetőséggel rendelkezik, saját rendelkezési szabadsággal és az alapító által átruházott saját üzleti vagyonnal. A fióktelep üzleti tranzakciói külön szerepelnek az alapító anyavállalat mérlegében.

A német jogalkalmazásban az alábbi releváns döntések születtek a fióktelepek jogi státusza kapcsán:

- a) A német eseti döntés szerint: Az ingatlan-nyilvántartásba tehát be lehet jegyezni azt a cégnevet, amely eltér az alapítótól („fióktelep Németország”) és a fióktelep helye (vö. GBV 15. § (1) bekezdés b) pont).²⁹
- b) További német döntés alapján maga a fióktelep nem jogképes. A mögötte álló jogi személy az ingatlan-nyilvántartásba csak a fióktelep cégneve alatt kerülhet be. A kedvezményezett helyesen van azonosítva mind a fő fióktelep cégneve, mind a fióktelep cégneve alatt (vö. Schöner/Stöber, Grundbuchrecht, 2020. évi 16. kiadás, 243. pont). Az érintett felek számára a fióktelep cégnév alatti bejegyzésének kérdése irreleváns.³⁰
- c) Mindemellett a német jogi szabályozás akként is rendelkezik, hogy a Szabadalmi Hivatal vagyoni jogi nyilvántartásába csak cselekvőképes és perképes személyek és gazdasági társaságok kerülhetnek be, de a társaság jogilag függő részeként a fióktelep sem cselekvő-, sem perképesiséggel nem rendelkezik. Ez attól függetlenül érvényes, hogy a fióktelepek a székhelyükön, a cégnyilvántartásba és az ingatlan-nyilvántartásba is bejegyezhetők.³¹
- d) A fióktelep a társaság részeként nem jogképes. Az egyedüli jogi személy az alapító gazdasági társaság, amelyre a fióktelepen megállapított jogok és kötelezettségek is átszállnak. Általánosan elfogadott azonban, hogy a gazdasági társaság a fióktelep cégneve alatt is bejegyezhető jogtulajdonosként, ha a jog a fióktelep üzleti vagyonához köthető.³²
- e) A németországi fióktelep nem önálló jogi személy, ezért nem rendelkezik jogképességgel;³³ ugyanezt állapította meg a hatóság egy másik határozatában.³⁴
- f) A fióktelep nem a fő fiókteleptől elkülönült jogi személy, hanem annak jogi és szervezeti része. Ha a fióktelepet külföldi társaság alapítja, akkor itt is az anyavállalatra vonatkozó külföldi jog az irányadó.

A fenti rendelkezéseken túlmenően a fióktelep Németországban és Ausztriában is a tagállami jog által meghatározott valamely cégformában működhet, amely jellemzően korlátolt

²⁹ <https://openjur.de/u/595320.html> (2022.02.15.).

³⁰ https://www.dnoti.de/entscheidungen/details/?tx_dnotionlineplusapi_decisions%5Bnodeid%5D=252a4c7d-4a6a-4682-ad8e-7ff2f78ff53e&cHash=de4cda7e6a709de53801494ff6f1c0daa (2022.02.25.).

³¹ https://www.reguvis.de/xaver/board/start.xav?start=%2F%2F*%5B%40attr_id%3D%27board_xav_id_29783%27%5D#_board_%2F%2F*%5B%40attr_id%3D%27board_xav_id_29783%27%5D__1642441293531 (2022.02.20.).

³² <https://www.otto-schmidt.de/news/unternehmens-und-gesellschaftsrecht/eintragung-einer-zweigniederlassung-im-grundbuch-2021-04-21.html> (2022.02.25.).

³³ https://www.ihk-muenchen.de/ihk/documents/Recht-Steuer/Gesellschaftsrecht/Merkblatt_ZN.pdf (2022.02.15.).

³⁴ <https://openjur.de/u/2319965.html> (2022.02.20.).

felelősségű társaság (GmbH)³⁵ vagy részvénytársaság (AG)³⁶. Az adott cégformára vonatkozó részletes rendelkezéseket a vonatkozó törvények és egyéb kapcsolódó jogszabályok rendezik. Mindkét tagállam esetén megállapítható, hogy külön törvény nem rendelkezik a fióktelepekről, hanem az adott társasági formára vonatkozó törvény rendelkezik róla.

3.3. Összegzés

Érdekes kérdés, hogy a vizsgált osztrák szabályozás más utat választ: az alapító jogi személyiséget az osztrák jog is elismeri, azonban nem ruházza fel a fióktelepet jogképességgel. Ehelyett a vonatkozó szabályok szerint az alapítónak önálló társaságot kell alapítania a tagállami cégjoggal összhangban, mely azonban nem lesz önálló jogi személy és nem lesz önállóan jogképes. Ebben az esetben a külföldi vállalkozás, mint jogi személy a fióktelepe útján közvetlenül szerez jogokat, vállal kötelezettségeket. Az alapító jogi személyisége és vállalkozás tevékenységének lehetősége mindkét esetben megmarad, azonban a szabályozás a tekintetben jelentős eltéréseket mutat a hazai és a német nyelvterületek joga között, de egyik sem ellentétes az uniós rendelkezésekkel. A fenti összevetés világosan rámutat arra a jelentős különbségre a szabályozás terén, hogy a magyar és német jog szerinti felfogásban a fióktelep az alapító részeként jogképes jogalanynak minősül, szemben a hatályos osztrák szabályozással.

4. Összefoglaló

A fenti elemzésből véleményem szerint kirajzolódik, hogy a határokon átnyúló letelepedés és szolgáltatás nyújtásának lehetőségét mintegy keretet adva az Unió jogszabályok biztosítják. Ezen szabadságok mellett az Unió megfogalmaz alapvető elvárásokat a másodlagos letelepedés és a szolgáltatás nyújtása kapcsán, melyet az egyes tagállamoknak el kell fogadniuk, és biztosítaniuk kell ezen elvek megvalósulását a tagállami jogalkotásban és gyakorlatban.

A szabályozás álláspontom szerint addig a pontig egységes az egyes tagállamokban, hogy a fióktelep alapításáról szóló bejelentést követően a fogadó tagállam felügyeleti hatóságát értesíti a székhely szerinti felügyelet, ezzel egyidejűleg az alapító a fogadó tagállam szerinti jognak megfelelő cégformában megalapítja a fióktelepet. A fióktelep jogi státusza, nevezetesen az, hogy jogi személy-e, vagy sem, illetve jogképes-e vagy sem, jelent nagyobb különbséget, továbbá az, hogy külön törvény rendelkezik-e a fióktelepekről, vagy az egyes szakági törvényekben történik utalás a speciális rendelkezésekre, illetve, hogy az adott tagállami szabályozás önálló cégformának tekinti-e a fióktelepet. Hazánkban önálló törvény rendelkezik a fióktelepekről, mint önálló cégformáról, mely ugyan nem önálló jogi személy, de jogképes, ez azonban nem tükrözi a többi tagállam felfogását, gyakorlatát.

Habár a tanulmányban foglaltak véleményem szerint rámutatnak, hogy jelentős különbségek adódhatnak az egyes tagállami rendelkezések között a tagállami szuverenitás és

³⁵ Gesellschaft mit beschränkter Haftung, korlátolt felelősségű társaság

³⁶ Aktiengesellschaft, részvénytársaság

az egységes társasági jogi rendszer hiánya miatt, az egyes tagállami szabályozások így is megfelelnek az Unió elvárásoknak, és lehetőséget biztosítanak arra, hogy hátrányos megkülönböztetés nélkül más tagállambeli hitelintézet náluk fióktelepet létesítsen. A tagállami szuverenitás ezen foka véleményem szerint nem lehet egységesíthető, a tagállamoknak és különösen azok felügyeleti hatóságainak rendelkezniük kell azon jogosultságokkal, melyek hitelintézeti fióktelepek törvényes és likvid működését biztosítják. Ennek megfelelően vizsgálati, információkérési, többletkövetelmény-előírási jogosultságuk van, továbbá rájuk nézve a jogalkotó indokolt körben és mértékben eltérő szabályozást állapíthat meg. Ez biztosítja, hogy a nem egységes tagállami társasági szabályozások ellenére az Európai Unióban honos hitelintézetek úgy nyújtsanak határon átnyúló szolgáltatásokat, hogy az számukra egyenlő feltételeket biztosítson, de a tagállamoknak is megmarad az a joga, hogy indokolt mértékig korlátozzák tevékenységüket, működésüket. A tagállami szuverenitás és az uniós szabadságok e téren megfelelő egyensúlyba kell, hogy kerüljenek, amely véleményem szerint a jelen szabályozás mellett kellően megvalósul.